

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 527/2017-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného Advokátskou kanceláriou SLAMKA & Partners s. r. o., Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Róbert Slamka, vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť diskriminovaný podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na nerušený rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Szak 17/2016 z 29. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júna 2017 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE]

(ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť diskriminovaný podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na nerušený rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Szak 17/2016 z 29. marca 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal žiadosť o udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky na Veľvyslanectve Slovenskej republiky v Káhire z dôvodu, že uzavrel manželstvo so štátnou občiankou Slovenskej republiky. Po podaní žiadosti bol s ním vykonaný osobný pohovor na účel predbežného posúdenia jeho žiadosti. Následne bola jeho žiadosť odstúpená miestne a vecne príslušnému správne mu orgánu – Oddeleniu cudzineckej polície Policajného zboru Žilina (ďalej len „správny orgán prvého stupňa“). Z dôvodu podozrenia, že môže ísť o účelové manželstvo, správny orgán prvého stupňa vypočul aj manželku sťažovateľa a po zvážení všetkých relevantných okolností vydal rozhodnutie sp. zn. PPZ-HCP-BB7-523-017/2015-PP z 26. júna 2015 (ďalej len „rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa“), ktorým jeho žiadosť zamietol. Sťažovateľ proti označenému rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa podal odvolanie, o ktorom rozhodlo Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Banská Bystrica (ďalej len „správny orgán druhého stupňa“) rozhodnutím sp. zn. PPZ-HCP-BB2-39-001/2016-SK zo 14. marca 2016 (ďalej len „rozhodnutie správneho orgánu druhého stupňa“) tak, že rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdilo a odvolanie sťažovateľa v plnom rozsahu zamietlo. Sťažovateľ nespokojný s výsledkom konania o jeho žiadosti sa žalobou podanou na Krajskom súde v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Scud 5/2016 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu druhého stupňa. Krajský súd v označenom konaní rozhodol rozsudkom z 24. augusta 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že žalobu zamietol. Sťažovateľ proti označenému rozsudku krajského súdu podal kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že ju zamietol. Sťažovateľ v sťažnosti zopakoval svoju

argumentáciu použitú pred všeobecnými súdmi a tvrdí, že napadnutým rozsudkom boli porušené jeho označené práva.

Sťažovateľ v sťažnosti atakuje právne závery, na ktorých stojí rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, a tvrdí, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu porušuje jeho označené práva. Argumentuje tým, že najvyšší súd „*len uviedol len domnienky, na základe akých dospel k tomu, že sa jedná o účelové manželstvo. Odôvodnil to len tvrdením, že manželia mali rozporné tvrdenia resp. o sebe nevedia podstatné skutočnosti, a tie tvorili hlavný pilier preukázania účelového manželstva.*“. Odôvodnenie napadnutého rozsudku sťažovateľ považuje za nedostačujúce, nesprávne a nelogické, ktoré bližšie rozvíja v sťažnosti. Vychádzajúc zo svojej argumentácie sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok aj za arbitrárny, porušujúci jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho základné právo na nerušený rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a právo na rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru. Namietané porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy vidí v tom, že „*správne orgány a následne aj súd, sa stotožnil s odôvodnením správnych orgánov, diskriminačne posudzujú jeho manželstvo, keďže ako dôvod účelového manželstva vidia v tom, že manželia majú medzi sebou veľký vekový rozdiel a rovnako, keďže manželia pochádzajú z iných kultúr nedáva predpoklad naplnenia hlavného účelu manželstva a to je založenie rodiny a riadna výchova detí, čo sťažovateľ takéto odôvodnenie, z ktorým sa stotožňuje aj NS SR považuje za hrubo diskriminačné*“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho označených práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, označený rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 426/08).

Ústavný súd sa vychádzajúc z uvedeného pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu, zaoberal bližšie otázkou, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom

garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Uvedené rovnako platí aj pre namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy totiž ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva

(ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia namietaného rozsudku najvyššieho súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná. Najvyšší súd v podstatnom na odôvodnenie svojho rozsudku uviedol:

«29. Z obsahu administratívneho spisu je kasačnému súdu zrejmé, že sťažovateľ dňa 14.01.2015 podal žiadosť o udelenie pobytu na území Slovenskej republiky za účelom zlúčenia rodiny, nakoľko dňa 06.04.2014 uzavrel manželstvo so štátnou príslušníčkou Slovenskej republiky v Sousse, Tuniská republika. Dňa 15.01.2015 bol so sťažovateľom vykonaný osobný pohovor (záznam z osobného pohovoru zo dňa 15.01.2015) za Zastupiteľskom úrade v Káhire, ktorého výsledkom bolo odporúčanie na vykonanie pohovoru s manželkou sťažovateľa s cieľom vylúčiť riziko účelové manželstva. Po výsluchu manželky sťažovateľa (Zápisnica o výsluchu svedka č. PPz-HCP-BB7-523- 007/2015-PP zo dňa 14.04.2015) dospel správny orgán k záveru o účelovom charaktere manželstva sťažovateľa so štátnou príslušníčkou Slovenskej republiky, preto v zmysle ustanovenia § 33 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) umožnil sťažovateľovi vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia, k spôsobu jeho zistenia prípadne navrhnúť jeho doplnenie, ako aj dôkazy. Správny orgán po oboznámení sa s vyjadrením sťažovateľa (ktoré nebolo možné považovať za prejav vôle sťažovateľa) rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky na 5 rokov rozhodnutím č. PPZ-HCP-BB7-523-017/2015-PP zo dňa 26.06.2015. O odvolaní sťažovateľa rozhodol žalovaný napadnutým rozhodnutím Č. PPZ-HCP-BB2-39-

001/2016-SK zo dňa 14.03.2016 tak, že prvostupňové rozhodnutie potvrdil a odvolanie sťažovateľa zamietol s tým, že primárnym dôvodom jeho rozhodnutia bolo, že samotný sťažovateľ nevyvrátil, ani nepredložil žiadne relevantné dôkazy, ktoré by viedli k zmene či zrušeniu prvostupňového správneho rozhodnutia.

30. V prejednávanej veci sťažovateľa nemohol kasačný súd ustáliť, že sťažovateľ svojou výpoveďou a vyjadreniami preukázal reálnu existenciu manželského vzťahu, naopak zo spisového materiálu pre súd vyplynulo že sťažovateľ nevedol žiadne skutočnosti, ani nepredložil žiadne dôkazy preukazujúce, že uzavreté manželstvo je funkčné, že jeho vzťah k manželke nie je iba fingovaným súžitím. Kasačný súd dáva do pozornosti, že bolo úlohou práve sťažovateľa, ktorý má v konaní o žiadosti o povolenie prechodného pobytu povinnosť tvrdenia a povinnosť dôkaznú, aby predniesol také tvrdenia a označil také dôkazy, z ktorých by mali správne orgány pri rozhodovaní za preukázané, že nedošlo k uzavretiu účelového manželstva. V predmetnej veci kasačný súd dospel k záveru, že zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že sťažovateľ uzavrel účelové manželstvo, či už s alebo bez vedomia občana Slovenskej republiky.

31. Najvyšším súdom formulovaný záver je podporený aj tým, že sťažovateľ s manželkou nikdy nevedli spoločnú domácnosť, nemali spoločné financie, taktiež nie dlhou dobou známosti pred uzavretím manželstva, vekovým rozdielom medzi manželmi, nezrovnalosťami vo výpovediach manželov ohľadne vecí bežného života, neznalosti majetkových pomerov, povrchnej znalosti rodinných vzťahov manželky a vôbec neuvedením žiadnych konkrétnych okolností, ktoré by nasvedčovali funkčnému vzťahu manželov, čo nezodpovedá manželskému súžitiu.

32. V zmysle nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 331/09 zo dňa 16.12.2009 (87/2009) právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru zahŕňa nielen negatívnu povinnosť štátu zdržať sa mocenského zásahu do nich, ale aj jeho pozitívny záväzok prijať účinné opatrenia na zabezpečenie ich efektívnej ochrany. Garancie vyplývajúce z práva na rešpektovanie rodinného života predpokladajú existenciu rodiny, t. j. existenciu skutočného a reálneho (efektívneho) rodinného života. Týkajú sa aj zamýšľaného rodinného života, ktorý sa síce ešte v plnosti neetabloval, avšak je založený na platnom a skutočnom (pravom) manželstve zahŕňajúcom blízky vzťah a spoločný život

(kohabitáciu) manželov v čase namietaného zásahu alebo krátko pred ním. Orgány Slovenskej republiky sú povinné aj v prípade aplikácie noriem práva Európskej únie alebo v prípade aplikácie noriem vnútroštátneho práva predstavujúcich transpozíciu právnych aktov orgánov Európskej únie rešpektovať právo na ochranu rodinného života v rozsahu štandardu priznaného dohovorom, pretože tento záväzok do 1. Decembra 2009 vyplýval z ustanovenia čl. 6 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii a od 1. decembra 2009 vyplýva z čl. 7, čl. 52 ods. 3 a čl. 53 Charty základných práv Európskej únie v spojení s čl. 6 Zmluvy o Európskej únii v znení Lisabonskej zmluvy. V prípade záveru, že manželstvo cudzinca so štátnym občanom Slovenskej republiky spadá do sféry ochrany poskytovanej prostredníctvom čl. 8 ods. 1 dohovoru, vyžadujú kritériá vyplývajúce z čl. 8 ods. 2 dohovoru náležité právne posúdenie, či odoprenie povolenia na trvalý pobyt možno v danom prípade považovať za zásah do sťažovateľovho práva na rešpektovanie rodinného života. Je však potrebné podotknúť, že právo na rešpektovanie rodinného života v zmysle čl. 8 dohovoru nezahŕňa všeobecný záväzok zmluvných štátov rešpektovať výber manželov, pokiaľ ide o ich usídlenie sa na území toho-ktorého štátu v tom zmysle, že by bol dotknutý štát bez ďalšieho povinný akceptovať usídlenie sa partnera, ktorý nie je jeho štátnym občanom. Článok 8 dohovoru negarantuje právo na rodinný život v konkrétnej krajine, ale len právo na skutočný rodinný život ako taký (nálež Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 331/09 zo dňa 16.12.2009; rozhodnutie N S SR sp. zn. IŠža/39/2011 zo dňa 13.09.2011).

33. Najvyšší súd vzhľadom na uvedené poukazuje na napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, v ktorom sa tento náležite vysporiadal s právom sťažovateľa na rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života v zmysle čl. 8 Dohovoru. K tomu kasačný súd dodáva, že v prejednávanom prípade došlo k stretu práva na ochranu rodinného života sťažovateľa a verejného záujmu na ochrane spoločnosti s tým, že po vykonaní testu proporcionality záujem sťažovateľa na ochrane rodinného života nemá prednosť za situácie, kedy jeho manželstvo s manželkou [REDAKOVANÉ] je len účelovým zväzkom, nakoľko manželia spolu nevedú žiaden osobný a rodinný život. Rozhodnutia správnych orgánov (prvého aj druhého stupňa) tak do ich rodinného a súkromného života nijakým spôsobom zasiahnuť nemôžu. Navyše záujem na tom, aby sa na území Slovenskej republiky nezdržovali cudzinci, ktorý svojím úmyselným konaním obchádzajú zákon, má prednosť pred právom cudzinca na ochranu jeho rodinného života. Kasačný súd

vo svetle uvedeného nevidel dôvod, pre ktorý by rozhodnutie žalovaného malo neprímerane zasiahnuť do súkromného a rodinného života sťažovateľa. Kasačný súd poukazuje, že obdobný právny záver formuloval aj Najvyšší správny súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 6 Azs 32/2015 zo dňa 22.04.2015.

34. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti namietal nezákonnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa dôvodiac nesprávnosť právneho posúdenia veci. Kasačný súd dáva do pozornosti, že v zmysle teórie práva nesprávne právne posúdenie veci spočíva buď v tom, že na správne zistený skutkový stav sa aplikoval nesprávny právny predpis alebo sa síce aplikoval správny právny predpis, ale sa nesprávne vyložil.

35. Konanie o udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o pobyte cudzincov, kde je jeho udelenie podmienené neexistenciou dôvodov na jeho zamietnutie podľa ustanovenia § 48 ods. 2, medzi ktoré patrí o. i. uzavretie účelového manželstva. Žalovaný rovnako ako prvostupňový správny orgán boli pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o udelenie trvalého pobytu povinný postupovať v zmysle ustanovení zákona o pobyte cudzincov ako aj ostatnými príslušnými právnymi normami, z čoho vyplýva nutnosť správnych orgánov postupovať aj v zmysle ustanovenia § 48 ods. 2 a jeho následná aplikácia pri splnení zákonných predpokladov. Keďže správne orgány mali za preukázané, že v prípade sťažovateľa a jeho manželky ide o účelové manželstvo, došlo k zamietnutiu sťažovateľovej žiadosti o udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky.

36. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že na prejednávanej vec bol použitý správny právny predpis, ktorý bol súčasne aj správne interpretovaný, preto dospel kasačný súd k záveru o nedôvodnosti sťažovateľovej námietky o nesprávnom právnom posúdení veci.

37. V zmysle článku 35 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES zo dňa 29.04.2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov „ členské štáty môžu prijať potrebné opatrenia na odmietnutie, ukončenie alebo zrušenie akéhokoľvek práva priznaného podľa tejto smernice v prípade zneužívania práv alebo podvodu, ako napríklad manželstvá z rozumu. Všetky takéto opatrenia musia byť primerané a podliehať procedurálnym ochranám stanoveným v článkoch 30a SLIZ. Podľa článku 28 odôvodnenia smernice by Členské štáty mali mať možnosť prijať potrebné opatrenia na ochranu pred zneužívaním

práv alebo podvodmi, predovšetkým pred účelovými manželstvami alebo akoukoľvek inou formou vzťahov uzatváraných výlučne s cieľom získať právo na voľný pohyb a pobyt.

39. *Súdny dvor potvrdil uvedené právo členských štátov prijímať opatrenia v súvislosti s uzatváraním účelovým manželstiev v rozsudku veľkého senátu (rozsudok vo veci C-127/08 Metock zo dňa 25.07.2008) stým, že ešte pred prijatím predmetnej smernice konštatoval, že fingované manželstvá uzatvorené s cieľom obísť ustanovenia vzťahujúce sa na vstup a pobyt štátnych príslušníkov tretích Štátov je potrebné považovať za zneužitie práva (rozsudok vo veci C-109/01 Akrich, Recueil zo dňa 23.09.2003).*

40. *V zmysle uvedeného má kasačný súd za jednoznačné, že proces zisťovania existencie účelového manželstva a následné odopretie pobytového oprávnenia majú v plnej réžii členské štáty. Európske právo neuvádza konkrétne postupy pre vykonanie posúdenia účelovosti manželstva, členským štátom tak na inšpiráciu môže slúžiť rezolúcia Rady o opatreniach, ktoré je potrebné prijať v boji proti účelovým manželstvám zo dňa 04.12.1997.*

41. *Uvedená rezolúcia vychádza jednak z rešpektu k právu uzavrieť manželstvo a k právu na rešpektovanie rodinného života, ale tiež z vedomosti, že účelové manželstvá sú nástrojom obchádzania pravidiel vstupu; a pobytu príslušníkov tretích krajín na území členských Štátov EÚ.*

42. *Účelové manželstvo („a marriage of convenience“) definuje v čl. 1 ako manželstvo uzatvorené medzi občanom členského štátu alebo občanom tretieho štátu legálne usadeným v členskom štáte a občanom tretieho štátu len za účelom obídenia pravidiel vstupu a pobytu občanov tretích štátov a získanie povolenia alebo oprávnenia na pobyt pre občana tretieho štátu.*

43. *Rezolúcia ďalej obsahuje niekoľko faktorov, na ktorých základe je možné vyvodiť, že sa v tom-ktorom prípade jedná o účelové manželstvo. Ide napríklad o skutočnosť, že nie je udržiavané manželské spolužitie, absencia primeraného príspevku na záväzky vyplývajúce z manželstva, manželia sa nikdy pred sobášom nevideli, nezhody manželov pri uvádzaní svojich osobných údajov či údajov ohľadom ich prvej schôdzky, rozdielnosť jazykov, ktorými manželia hovoria, skutočnosť, že samotnému sobášu predchádzalo odovzдание určitej peňažnej čiastky, niektorý z manželov už v minulosti uzavrel účelové manželstvo prípadne porušil ustanovenia zákona o pobyte cudzincov a pod.*

Ak je účelové manželstvo preukázané resp. odhalené, rezolúcia ustanovuje povinnosť odňať alebo neobnoviť povolenie či oprávnenie na pobyt vydané na základe účelového manželstva.

44. Z uvedeného je možné vyvodit', že účelové manželstvo predstavuje také manželstvo, k uzatvoreniu ktorého došlo s cieľom získať pobyt, pričom preukázať takýto účel manželstva je povinnosťou správnych orgánov.

45. „Pokud cizinec získá právní status manžela unijního občana a správnímu orgánu doloží vznik manželství, je na něj nutné pohlížet jako na rodinného příslušníka unijního občana, aniž by musel prokazovat pravost uzavřeného manželství. Teprve v případě, pokud se správnímu orgánu podaří na základě řádných skutkových zjištění jednoznačně prokázat, že výlučným účelem sňatku bylo získání v nemají a neměli v plánu vést společně výhodnějšího pobytového oprávnění a že manželé manželský život, je možné uvažovat o účelovém manželství. Jinými slovy, důkazní břemeno ohledně doložení nabytého právního statusu leží na cizinci, za skutkové prokazování účelovosti manželství je plně odpovědný správní orgán. Rovněž zde má být přiměřeným způsobem respektována prastará právní zásada (jakkoli se Nejvyšší správní soud je vědom toho, že původ a vlastní smysl této zásady je mimo oblast veřejného práva), že rozhodováno má být in favorem matrimonii, tj. Ve prospěch manželství.“ (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu České republiky, sp. zn. 4 Azs 228/2015-40 zo dňa 09.12.2015)

46. Zároveň platí, že i manželstvá uzatvárané výlučne účelovo v snahe získať povolenie na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky bude z hľadiska súkromného práva platné a existentné. Z hľadiska verejného práva (cudzineckého práva), ak správny orgán zistí, že manželstvo bolo uzatvorené účelovo s cieľom získať pobyt, je daný dôvod k zamietnutiu žiadosti občana tretieho štátu o udelenie pobytu.

47. Otázkou účelových manželstiev a problematikou s tým súvisiacou sa vo väčšej miere zaoberal Najvyšší správní súd Českej republiky vo svojej judikatúre. V rozhodnutí sp. zn. 4 Azs 228/2015-40 zo dňa 09.12.2015 k účelovým manželstvám uviedol: „Posouzení účelovosti uzavřeného manželství je skutkovou otázkou. Přitom veřejné právo nahlíží na manželství autonomně a není vázáno vymezením či nevymezením jeho účelu normami práva soukromého. Vyhovuje-li manželství účelu vymezenému normami soukromého práva, neznamená to automaticky, že jej nelze označit za účelové (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2013, č. j. 1 As 58/2013 - 43). Účelovost uzavření manželství je nutné

posuzovat po celou dobu správního řízení, a to až do rozhodnutí odvolacího orgánu. Pokud je v řízení před správními orgány prokázáno, že manželství plní svou funkci, není možné takové manželství považovat za účelové uzavřené, ačkoli tomu tak od jeho úplného počátku nebylo (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2012, 5 As 104/2011 - 102, č. 2781/2013 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud považuje za přiléhavě vysvětlení způsobu, jakým je třeba pristupovat k vyšetřování účelových manželství, v článku Fingovaná manželství a jejich potírání, podle něhož „fingované manželství je takový svazek, při jehož uzavření byly dány dva úmysly snoubenců: jednak úmysl negativní, totiž vést společný rodinný život jako manželé, a pak úmysl pozitivní, totiž obejít předpisy přistěhovaleckého práva. Chybí-li negativní úmysl, jde pouze o výhodný sňatek, který jednomu ze snoubenců zajistí i právo pobytu v daném státu. Chybí-li naopak pozitivní úmysl, jedná se zřejmě rovněž o fingované manželství, které ovšem nespadá do oblasti přistěhovaleckého práva a které mohlo sledovat i jiné důvody“ [...] (Čížinský, P. Fingovaná manželství a možnosti jejich potírání. In: Čížinský, P. Jelínková, M. Připomínky k cizineckému zákonu. Praha: Poradňa pro občanství/Občanská a lidská práva, 2007. s. 46. Dostupné na: <http://www.mkc.cz/cz/nasc-Dublikace.html>) [...] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že při prokazování účelovosti manželství je nutné se zaměřit (i) jak na úmysl obcházet cizinecký zákon k získání pobytového oprávnění, (ii) tak na úmysl vést společný manželský život. Uzavření sňatku, byť bylo stěžovatelce uloženo správní vyhoštění, s úmyslem vést společný manželský život s unijním občanem je totiž pro cizince třetího státu legálním způsobem, jak si zajistit pobytové oprávnění.“

48. V ďalšom sťažovateľ namietal, že neuzavrel účelové manželstvo. Naproti tomu správne orgány spoločne s krajským súdom zaujali stanovisko, že sťažovateľ uzavrel účelové manželstvo. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa s ich argumentáciou obsiahnutou v napadnutých rozhodnutiach vo svetle vyššie uvedeného stotožnil a dodáva, že ostáva nespornou skutočnosť, že sťažovateľ uzavrel manželstvo so štátnou príslušníčkou Slovenskej republiky, pričom kasačný súd má z administratívneho spisu za preukázané, že sa jedná o účelové manželstvo, nakoľko zo strany sťažovateľa nebadať žiaden záujem o budovanie vzájomného vzťahu s manželkou, manželia nikdy nezdialali spoločnú domácnosť, disponujú len povrchnými informáciami o tom druhom a sťažovateľ má záujem pracovať na výletných lodiach v rámci EU.

49. *Kasačný súd po preskúmaní námietok sťažovateľa dospel k záveru, že tieto nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku ani zákonnosť rozhodnutia žalovaného, preto rozhodnutie Č. PPZ-HCP-BB2-39-001/2016-SK zo dňa 14.03.2016, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu Č. PPZ-IIICP-BB7-523-017/2015-PP zo dňa 26.06.2015, ktorým v zmysle ustanovenia § 48 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov bola sťažovateľovi zamietnutá žiadosť na udelenie trvalého pobytu na päť rokov na území Slovenskej republiky bolo potrebné aj podľa názoru kasačného súdu považovať za zákonné.»*

Predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu (nadväzujúce na právny názor krajského súdu a vo veci konajúcich správnych orgánov) obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, avšak ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie

rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že dôvody napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozsudku, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

2 Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že namietaný článok 12 ods. 1 ústavy má charakter všeobecného ústavného princípu a primárne neformuluje základné právo ani slobodu fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Ústavný súd v prípade čl. 12 ods. 2 ústavy stabilne judikuje, že tu ide o pozitívny záväzok štátu premietnuť do právneho poriadku tie antidiskriminačné zásady a opatrenia, ktoré uvedený článok obsahuje, a nie je teda priamo aplikovateľný orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (III. ÚS 51/08, III. ÚS 316/2011). Ústavný súd preto nemá dostatok právomoci konať a rozhodnúť o porušení uvedenej ústavnej normy v konaní podľa čl. 127 ods. 1

ústavy. Z uvedeného dôvodu túto časť sťažnosti sťažovateľa odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že už správny orgán druhého stupňa konštatoval v súvislosti s argumentom vekového rozdielu a dĺžkou spoznávania sa pred uzatvorením manželstva v odôvodnení svojho rozhodnutia, že *„súhlasí s oboma námietkami účastníka konania a prikláňa sa k jeho názoru, že takéto argumenty zo strany prvostupňového orgánu v demokratickej spoločnosti, akou je Slovenská republika neobstoja a možno ich považovať za diskriminačné“*. Vychádzajúc z uvedeného potom nemôže obstať argument sťažovateľa, že *„súd, sa stotožnil s odôvodnením správnych orgánov, diskriminačne posudzujú jeho manželstvo, keďže ako dôvod účelového manželstva vidia v tom, že manželia majú medzi sebou veľký vekový rozdiel...“*, pretože nosné dôvody rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov spočívali aj v iných skutočnostiach, pričom všetky skutočnosti, ktoré vyšli v rámci správneho konania najavo, boli posudzované vo vzájomných súvislostiach a nenasvedčovali funkčnému vzťahu manželov. Potvrdenie tohto záveru konštatoval aj najvyšší súd, keď uviedol, že *„zo strany sťažovateľa nebadateľ žiaden záujem o budovanie vzájomného vzťahu s manželkou... a sťažovateľ má záujem pracovať na výletných lodiach v rámci EÚ“*.

Sťažovateľ zároveň namietal, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo tiež k neprípustnému zásahu do jeho základného práva na nerušený rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd sa stotožňuje s už citovaným skorším nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 331/09 zo 16. decembra 2009 a konštatuje, že pre posúdenie namietaného porušenia označených práv podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 ústavy bolo kľúčové zistiť, či správne orgány a následne vo veci konajúce súdy riadne a ústavne konformným spôsobom odôvodnili zásadný skutkový záver zistený v rámci správnej úvahy, že ide o účelové manželstvo, a zároveň preskúmali zákonnosť postupu a rozhodnutí správnych orgánov. Pokiaľ správne orgány riadne odôvodnili tento zásadný záver zákonným a ústavne

konformným spôsobom, pričom vnútroštátne právo pripúšťa možnosť neudelit' dlhodobý pobyt práve na podklade zistenia, že ide o účelové manželstvo, uvedené vylučuje možnosť, že napadnutým rozsudkom, ktorým bola žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho organu právoplatne zamietnutá, došlo k neprípustnému zásahu do označených práv sťažovateľa. S poukazom na znenie čl. 8 ods. 2 dohovoru ústavný súd dodáva, že tieto práva nemožno vnímať absolútne, pretože v odôvodnených prípadoch za tam uvedených podmienok je možné zasiahnuť do označených práv, a zároveň konštatuje, že v okolnostiach posudzovanej veci boli tieto podmienky splnené.

Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (návrh na zrušenie rozsudku najvyššieho súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017